

KAKO OSNOVATI I REGISTROVATI
POSLOVNO UDRUŽENJE
U BOSNI I HERCEGOVINI ?

(S OBRAZCIMA OSNIVACKIH AKATA)

SARAJEVO - BANJA LUKA, 2002. GODINE

KAKO OSNOVATI I REGISTROVATI POSLOVNO
UDRUŽENJE U BOSNI I HERCEGOVINI ?

3 strana: IMPRESUM

Pripremio: International Iex, Banja Luka, Bosna i Hercegovina

Naslov brosure: "Kako osnovati i registrovati poslovno udruženje u Bosni i Hercegovini ?"

Izdavac: Southeast Europe Enterprise Development, Sarajevo

Lektura:

Priprema sloga i štampa:
GRAFID DOO

Naslovna strana:
SEED Sarajevo

Tiraž: 900 primjeraka

SADRŽAJ

UVODNE NAPOMENE

1. POJAM UDRUŽENJA I POSLOVNOG UDRUŽENJA

2. DOMAŠAJ (PERSONALNI I TERITORIJALNI) ZAKONA O UDRUŽENJIMA I FONDACIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE

3. USLOVI ZA OSNIVANJE UDRUŽENJA

4. CILJEVI ZA OSNIVANJE POSLOVNOG UDRUŽENJA

5. OBAVLJANJE PROFITNE DJELATNOSTI OD STRANE UDRUŽENJA

6. SRODNE I NESRODNE DJELATNOSTI

7. OSNIVANJE UDRUŽENJA

8. NAZIV UDRUŽENJA

9. ORGANI UDRUŽENJA

10. SUKOB INTERESA

11. NEREGISTROVANA (NEFORMALNA) UDRUŽENJA

12. REGISTRACIJA UDRUŽENJA

13. UDRUŽENJA OD JAVNOG INTERESA

14. SAVEZI UDRUŽENJA

15. RADNJE UDRUŽENJA NAKON REGISTRACIJE

**16. PREKRŠAJI, PRESTANAK RADA UDRUŽENJA PO SILI ZAKONA I
SUDBINA IMOVINE**

17. TERITORIJALNA VAŽNOST REGISTRACIJE POSTOJECIH UDRUŽENJA

18. UDRUŽIVANJE – IZ PRAKSE EVROPSKOG SUDA

19. PRILOZI

UVODNE NAPOMENE

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na sjednici Predstavničkog doma održanoj 30. novembra 2001. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 5. oktobra 2001. godine usvojila je Zakon o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 32/2001, od 28. decembra 2001. Godine, u daljem tekstu: Zakon).

Ovaj Zakon je maticni (osnovni) propis za osnivanje, registraciju i rad udruženja, uključujući i poslovne asocijacije, koja žele da djeluju na citavoj teritoriji Bosne i Hercegovine (BiH). Stupio je na pravnu snagu 05. januara 2002. godine, od kada se i primjenjuje. Prije donošenja ovog Zakona na državnom nivou nije bilo odgovarajućeg propisa iz ove oblasti. Treba znati da se za određena poslovna udruženja, posebno za tzv. profesionalne asocijacije, pored ovog Zakona primjenjuju i posebni propisi za odnosnu oblast.

Ustav BiH izricito garantuje "...slobodu udruživanja sa drugima" (tacka I, stav 3. člana II Ustava BiH). Najvažniji pravni instrument koji garantuje slobodu udruživanja u BiH jeste čl. 11. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Evropska Konvencija), koja je integralni dio pravnog poretka BiH i prema izricitoj odredbi Ustava BiH (čl. II tačka 2. Ustava BiH) ima jacu pravnu snagu u odnosu na nekonzistentne domace zakone. Evropska Konvencija se direktno primjenjuje u BiH i ne podlijeze ratifikaciji. Neposrednu primjenu Evropske konvencije u BiH institucionalno obezbjeđuju Komisija za ljudska prava BiH i Ustavni sud BiH, koji djeluju na državnom nivou, a putem apelacione nadležnosti obezbjeđuju jedinstvenu primjenu zakona na citavoj teritoriji BiH. Komisija za ljudska prava BiH djeluje preko Ombudsmena BiH i Doma za ljudska prava BiH koji je pravosudni organ i koji, zajedno sa Ustavnim sudom BiH, podrzava sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu (strazburska praksa).

Publikacija uključuje nekoliko elementarnih stavova Evropskog suda. Sudska praksa ove ustanove potvrđuje da sloboda udruživanja daje pravo članovima poslovnih asocijacija na takva udruženja koja su u stanju da služe njihovim interesima. Ovo podrazumijeva da vlast mora dovoljno uvažavati poslovna udruženja kako bi ona mogla braniti interese svojih članova. Zato nacionalni zakoni udruženjima moraju dati mogućnost sticanja statusa pravnog lica, što predmetni zakon i obezbjeđuje, kako bi ona bila legitimisana da efikasno zastupaju interese svojih članova. Otuda su i poslovna udruženja aktivno legitimisana u smislu čl. 25. Evropske konvencije, u slučajevima kada su navodno oštećena kršenjem jednog od njihovih prava ili prava sopstvenih članova koje ona moraju štiti.

Usvajanjem predmetnog Zakona, kao i entitetskog zakonodavstva u ovoj oblasti, ostvarena su najmanje dva cilja:

- (1) novo zakonodavstvo je izvršilo recepciju većine međunarodnih standarda za rad udruženja i
- (2) dolazi do neophodne međusobne harmonizacije entitetskog i državnog zakonodavstva u ovoj oblasti, čime se fizička i pravna lica, među koja spadaju i poslovna udruženja, dovode u ravnopravan položaj na citavoj teritoriji BiH.

Svrha ove publikacije je davanje jednostavnih odgovora na pitanja koja se odnose na praktičnu primjenu ovog Zakona, radi pomoći postojećim poslovnim udruženjima kod usklađivanja njihovih akata i u svakodnevnom radu. Izdanje može pomoći i potencijalnim osnivačima sasvim novih poslovnih udruženja.

1. POJAM UDRUŽENJA I POSLOVNOG UDRUŽENJA

ŠTA JE UDRUŽENJE ?

Prema Zakonu o udruženjima i fondacijama BiH (u daljem tekstu: Zakon) udruženje predstavlja zajednički sporazum više fizičkih, odnosno pravnih lica koja se dobrovoljno udružuju radi ostvarivanja nekog zajedničkog ili javnog interesa, bez namjere sticanja dobiti (cl. 2. st. 1.)

Pri osnivanju je moguć sporazum samo fizičkih lica, samo pravnih lica ili i pravnih i fizičkih lica zajedno. Sve kombinacije dolaze u obzir.

ŠTA JE POSLOVNO UDRUŽENJE ?

Ne postoji opšta definicija pojma "poslovno udruženje" u nekom zakonu na državnom nivou. Zakon o preduzecima u RS pod poslovnim udruženjem podrazumijeva povezivanje dva ili više preduzeca ili preduzetnika "radi unapređenja sopstvenog privređivanja i usklađivanja svoje djelatnosti" (cl. 404. st. 1.), bez namjere sticanja dobiti. To znači da je za osnivanje poslovnog udruženja u RS dovoljno i samo dva pravna i/ili fizička lica. Zakon o privrednim društvima Federacije BiH ne sadrži sličnu odredbu o poslovnim udruženjima.

Subjekti poslovnog udruživanja mogu biti pravna i/ili fizička lica. Pravna lica su najčešće svi oblici privrednih društava (preduzeca), uključujući konzorcije, zajednice preduzeca, poslovne unije, poslovne sisteme, pulove i sl. To mogu biti banke, mikrokreditne organizacije, štedno-kreditne zadruge, zadruge. Postojeca poslovna udruženja, kao pravna lica, i sama mogu biti subjekti povezivanja odnosno udruživanja u nova poslovna udruženja. Fizička lica kao članovi

poslovnih udruženja mogu biti pripadnici slobodnih profesija (umjetnici, muzicari, advokati, ljekari i sl.), imaoi radnje (obrta) i svi drugi preduzetnici (poduzetnici) koji obavljaju privrednu djelatnost u skladu s posebnim propisima.

2. DOMAŠAJ (PERSONALNI I TERITORIJALNI) ZAKONA O UDRUŽENJIMA I FONDACIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE

ŠTA JE CILJ ZAKONA O UDRUŽENJIMA I FONDACIJAMA BIH ?

Jedan od osnovnih ciljeva Zakona je da omogući osnivanje i registraciju udruženja na nivou BiH odnosno od strane državnih organa BiH. Na taj način zainteresovana udruženja stiču uslove da obavljaju svoju djelatnost na teritoriji citave BiH.

PRIMJENJUJE LI SE ZAKON O UDRUŽENJIMA I FONDACIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE NA OSNIVANJE I REGISTRACIJU POSLOVNIH UDRUŽENJA?

Da. Rijec je o opštem zakonu koji se u pravilu primjenjuje na sva udruženja. Kada je rijec o poslovnim udruženjima ovaj Zakon se primjenjuje na ona udruženja osnovana privatnom inicijativom zainteresovanih fizickih i/ili pravnih lica. Strazburska praksa razlikuje udruženja osnovana "po privatnom zakonu" i udruženja osnovana po "javnom zakonu", pa bi se ovaj Zakon primjenjivao na poslovna udruženja osnovana po "privatnom zakonu". Vidi dio brošure pod naslovom "Udruživanje-iz prakse Evropskog suda".

DA LI SE ODREDBE OVOG ZAKONA PRIMJENJUJU NA OSNIVANJE I REGISTROVANJE SVIH OBLIKE UDRUŽENJA?

U nacelu, ne. Zakon se ne primjenjuje na politicke organizacije, vjerske zajednice, sindikalne organizacije. Za ove oblasti su doneseni posebni zakoni.

POSTOJE LI I POSEBNI ZAKONI ZA POJEDINA POSLOVNA UDRUŽENJA ?

Postoje. Na državnom nivou to bi bio Zakon o spoljnotrgovinskoj komori BiH ("Službeni glasnik BiH" br. 30/2001) kojim je osnovana i na osnovu kojeg radi Spoljnotrgovinska komora BiH, kao vid poslovnog udruženja osnovanog po "javnom zakonu". Na entitetskim nivoima to bi npr. bili Zakon o privrednoj komori (u RS) i Zakon o gospodarskoj komori (u Federaciji BiH).

Ipak, Zakon o udruženjima i fondacijama BiH se može supsidijarno primijeniti i na rad poslovnih udruženja regulisanih posebnim državnim ili entitetskim zakonima,

i to u odnosima koji nisu regulisani tim posebnim zakonom, a koja rade ili žele da rade na citavoj teritoriji BiH. Istina je da po ovom pitanju nema direktne zakonske odredbe u Zakonu o udruženjima i fondacijama BiH, ali ima u entitetskim zakonima. Npr. u Zakonu o udruženjima i fondacijama RS (cl. 51. st. 3.) se reguliše da se njegove odredbe shodno i supsidijarno primjenjuju na udruženja čiji je pravni status ureden posebnim zakonom. Jasno je da ovakva odredba uključuje i poslovna udruženja.

3. USLOVI ZA OSNIVANJE UDRUŽENJA

POSTOJI LI ZAKONOM PROPISAN MINIMALAN BROJ LICA ZA OSNIVANJE POSLOVNOG UDRUŽENJA ?

Prema odredbama cl. 2. st. 1. (ponovljeno u cl. 9. st. 1.) Zakona, za osnivanje udruženja neophodno je najmanje tri lica.

U potpunosti je ostavljeno na volju osnivačima da da li će osnivači određenog udruženja biti samo fizička lica, samo pravna lica, ili fizička i pravna lica. Sloboda udruživanja pravnih lica potvrđena je i u praksi Evropskog suda za ljudska prava.

DA LI JE MJERODAVNA PRIPADNOST LICA KOJA OSNIVAJU UDRUŽENJE?

Da. Prema odredbama cl. 3. st. 1. (ponovljeno u cl. 9. st. 1.) Zakona, fizička ili pravna lica mogu biti suosnivači udruženja, uz ispunjavanje određenih administrativnih uslova.

Aktivna legitimacija za suosnivanje udruženja se vezuje za pripadnost fizičkih ili pravnih lica. Dakle, mogućnost osnivanja se vezuje za državljanstvo fizičkog lica, jer se traži da je osnivač državljanin BiH, odnosno ako je u pitanju pravno lice, traži se da ono ima sjedište u BiH.

Međutim, Zakon dopušta da osnivači mogu biti i fizička lica koja imaju samo boravište u BiH (bez uslova državljanstva) i/ili pravna lica koja su registrovana u BiH (dakle i strana pravna lica).

KOJA PRAVNA LICA NE MOGU BITI OSNIVACI UDRUŽENJA PO OVOM ZAKONU ?

Prema izricitoj odredbi (cl. 9. st. 1. Zakona) osnivači udruženja ne mogu biti država BiH, entiteti, kantoni, gradovi, opštine, mjesne zajednice, državni organi, državna preduzeća i fondovi.

To ne znaci da pomenuta pravna lica ne mogu uopšte biti osnivaci udruženja. Naprotiv, država i drugi nabrojani oblici vlasti mogu osnovati udruženja, ali u tom slucaju nije rijec o poslovnim udruženjima kao privatnim asocijacijama, osnovanim po predmetnom Zakonu, vec o udruženjima osnovanim po posebnom zakonu ili drugom propisu. U vezi s ovim vidi dio publikacije po nazivom "Udruživanje – iz prakse Evropskog suda".

4. CILJEVI OSNIVANJA POSLOVNOG UDRUŽENJA

ZBOG KOJIH SE CILJEVA MOŽE OSNOVATI UDRUŽENJE?

Udruzenje je oblik dobrovoljnog povezivanja vise fizickih ili pravnih lica radi unaprejenja ili ostvarivanja nekog zajednickog ili javnog (opsteg) interesa ili cilja (cl. 2. st. 1. Zakona). Zakon ni egzemplarno ne nabraja sve oblasti ili vrste djelovanja u kojima ili za koje je moguće osnovati udruzenje. Argumentum a contrario, udruzenje je moguće osnovati za sve oblike djelatnosti cije vršenje ne predstavlja zakonom kaznjivo djelo.

CIME SU OGRANICENI CILJEVI UDRUŽENJA ?

Slobodi udruživanja je u principu ogranicena slobodama i pravima drugih. Zato Zakon uspostavlja razumna ogranicenja slobodi udruživanja. Osnovna svrha osnivanja udruzenja ne smije biti sticanje dobiti (cl. 2 st. 1. Zakona). Ovim nacelom se stiti ideja neprofitabilnosti treceg sektora i zakonom onemogućava eventualna nelojalna konkurencija udruzenja prema privrednim društvima (preduzecima) ili prema preduzetnicima (poduzetnicima).

Osim toga, statut i djelovanje udruzenja ne mogu biti suprotni ustavnom poretku BiH, niti usmjereni na njegovo nasilno rušenje, niti raspirivanje nacionalne, rasne i vjerske mrznje ili diskriminacije zabranjene zakonom (cl. 5. st. 2. Zakona).

ŠTA SU SPECIJALNI CILJEVI OSNIVANJA POSLOVNIH UDRUŽENJA ?

Najčešći vid poslovnih udruženja jesu različite profesionalne asocijacije. Njihov osnovni cilj je da unapreduju poslovni moral i disciplinu u okviru profesije, definišu i štite interese branše. Ova udruženja imaju obavezu da brane interese svojih clanova u sporovima izvan sopstvene organizacije. Jedan broj poslovnih udruženja je ovlašten izdavati ili ukidati dozvole za rad svojim clanovima.

5. OBAVLJANJE PROFITNE DJELATNOSTI OD STRANE UDRUŽENJA

MOGU LI UDRUZENJA OBAVLJATI DJELATNOST KOJOM SE STICE DOBIT ?

Važna karakteristika udruženja, pa i poslovnih, jeste da se ona ne osnivaju sa osnovnom svrhom sticanja dobiti. Zato je za udruženja i fondacije cesto u

upotrebi genericki naziv "neprofitne organizacije". Ovaj opšti princip je sažet u engleskoj maksimi "non forprofit", a važi i u domaćem zakonodavstvu BiH (cl. 2. St. 1. Zakona). Ipak, udruženja mogu obavljati djelatnost kojom se stice dobit (privrednu djelatnost) jedino ako sticanje dobiti nije osnovni statutarni cilj udruženja (cl. 4. st. 1. Zakona).

ŠTA SE PODRAZUMIJEVA POD PRIVREDNOM DJELATNOŠĆU ?

Prema Zakonu o privrednim društvima Federacije BiH (cl. 7.) i Zakonu o preduzecima RS (cl. 1. st. 5.) pod privrednom djelatnošću se podrazumijeva:

- ?? Proizvodnja razlicitih roba;
- ?? Promet roba na tržištu;
- ?? Vršenje usluga na tržištu.

KOJI SU OSNOVNI USLOVI I OGRANICENJA ZA OBAVLJANJE PRIVREDNE DJELATNOSTI OD STRANE UDRUŽENJA ?

Državni Zakon o udruženjima i fondacijama omogućava udruženjima obavljanje privrednih djelatnosti, uz određene uslove i ogranicenja.

Osnovni uslov je da se u slučaju obavljanja privredne djelatnosti višak prihoda nad rashodima (dobit ili profit) mora investirati u osnovne statutarne aktivnosti udruženja (cl. 4. st. 4. Zakona).

Osnovno ogranicenje se odnosi na zabranu distribucije dobiti. Zakon ne dozvoljavaju direktnu niti indirektnu raspodjelu dobiti iz privredne djelatnosti osnivacima, clanovima udruženja, clanovima upravljackih organa, odgovornim licima, zaposlenima, donatorima ili trecim licima (cl. 4. st. 5. Zakona).

POSTOJE LI ODREĐENI IZUZECI KOJI NISU OBUHVACENI ZABRANOM DISTRIBUCIJE DOBITI ?

Postoje. Dozvoljene su primjerene nadoknade (plate) i pokrivenje troškova (vozne karte, gorivo, dnevnice i sl.) licima angažovanim na ostvarivanju zakonitih statutarnih ciljeva udruženja.

KOJE OBLIKE VRŠENJA PRIVREDNIH DJELATNOSTI PREDVIĐA ZAKON ?

Zakon poznaje dva osnovna nacina obavljanja privredne djelatnosti od strane udruženja, zavisno od toga jesu li u pitanju srodne (vezane) ili nesrodne (nevezane) privredne aktivnosti:

- ?? obavljanje privredne djelatnosti u okviru registrovane statutarne djelatnosti udruženja i

?? obavljanje privredne djelatnosti osnivanjem privrednog društva ili radnje (obrta).

6. SRODNE I NESRODNE PRIVREDNE DJELATNOSTI

ŠTA SU SRODNE I NESRODNE PRIVREDNE DJELATNOSTI I KAKO SE MOGU OBAVLJATI OD STRANE UDRUŽENJA ?

1) Srodne privredne djelatnosti

?? Zakoni pod srodnim (vezanim) privrednim djelatnostima podrazumijevaju različite privredne djelatnosti koje su neposredno povezane s ostvarivanjem osnovnih statutarnih ciljeva i aktivnosti udruženja.

?? Udruženje može obavljati ove srodne privredne aktivnosti bez osnivanja posebnog pravnog lica (privrednog društva i sl.). Dakle, poslovno udruženje čiji je statutaran cilj edukacija o zapocinjaju novog biznisa može izdavati publikaciju kojom se građani obrazuju o ovom pitanju. Ovakvo izdanje mogu i prodavati na tržištu odnosno ubirati dobit od prodaje publikacije, bez obaveze osnivanja posebnog pravnog lica odn. bez obaveze osnivanja izdavačkog preduzeća u konkretnom slučaju.

?? Za obavljanje srodnih privrednih djelatnosti dovoljno je da se te djelatnosti navedu u statutu udruženja. Iz sadržine statutarne odredbe se treba vidjeti da navedene privredne djelatnosti imaju vezu sa osnovnim ciljevima udruženja.

2) Nesrodne privredne djelatnosti

?? Nesrodne (nevezane) privredne djelatnosti su one ekonomske aktivnosti koje ni na koji način nisu povezane sa statutarnim ciljevima udruženja i njih udruženja mogu obavljati samo u okviru posebno osnovanog pravnog lica.

?? To znači da udruženje, iz gore pomenutog primjera, ako želi objaviti i prodavati publikaciju iz oblasti ekologije mora imati posebno osnovano pravno lice za ovu djelatnost. Slično je i u slučaju da želi vršiti prodaju suvenira ili drugih roba, držati restoran ili vršiti bilo koju drugu privrednu aktivnost koja nije povezana sa statutarnim ciljevima udruženja.

DODATNO OGRANICENJE ZA OBAVLJANJE NESRODNIH PRIVREDNIH DJELATNOSTI

Državni Zakon o udruženjima i fondacijama BiH, uspostavlja još jedno ograničenje za nesrodne djelatnosti. Godišnji prihod udruženja od nesrodne privredne djelatnosti umanjeno za rashode (tj. dobit) ne može biti veći od jedne

trecine budžeta udruženja ili 10.000,00 KM, koji god iznos je veći. Čini se da je ovakvo ograničenje uobičajenije za srodne privredne djelatnosti nego za nesrodne djelatnosti. Naime, kod obavljanja nesrodnih privrednih djelatnosti stoje na raspolaganju instrumenti fiskalnih propisa koji mogu biti garancija da privredna društva osnovana od strane udruženja u obavljanju djelatnosti neće nedozvoljeno konkurisati drugim profitnim organizacijama.

Entitetski zakoni ne ograničavaju ukupan godišnji prihod od privrednih djelatnosti, bez obzira jesu li srodne ili nesrodne.

KO ODLUCUJE O ORGANIZACIONOM OBLIKU ZA OBAVLJANJE NESRODNE PRIVREDNE DJELATNOSTI OD STRANE UDRUŽENJA ?

Udruženje slobodno odlučuje o izboru statusnog i organizacionog oblika u kojem želi obavljati određenu privrednu djelatnost koja nema veze sa njegovim statutarnim ciljevima (nevezana ili nesrodna djelatnost). Dakle, to može biti privredna djelatnost koja ni na koji način nije povezana sa ciljevima udruženja, ali se ona ne može obavljati u okviru udruženja već samo u okviru posebno osnovanog pravnog lica za ovu namjenu.

DA LI JE DOZVOLJENO OBAVLJATI NEREGISTROVANE PRIVREDNE DJELATNOSTI ?

Bez upisa u registar se mogu obavljati djelatnosti koje neposredno služe djelatnosti upisanoj u registar, koje se uobičajeno obavljaju uz te djelatnosti, u manjem obimu i privremeno. Npr. ako je izvršena proizvodnja određene robe u skladu s registracijom dozvoljeno je pružiti i naplatiti uslugu prevoza te robe do kupca iako djelatnost davanja usluga prevoza nije registrovana.

POSLOVNE PROSTORIJE ZA OBAVLJANJE PRIVREDNE DJELATNOSTI

Ovo pitanje je odvojeno od pitanja registracije društva ili radnje od strane udruženja. Uslov poslovnih prostorija se traži zavisno od vrste privredne djelatnosti koja se obavlja. Za ovo pitanje su nadležni posebni upravni organi opštinskih i gradskih administracija. Pribavljanje upotrebnih dozvola za poslovne prostorije je takode skopcano s troškovima i taksama, koji se kreću od 300 do 500 KM.

ŠTA JE S POREZIMA ?

Obavljanje privredne djelatnosti u bilo kojem obliku podliježe plaćanju poreza na promet roba i usluga i poreza na dobit. Kako privredna društva ili radnje (obrtni) osnovani od strane udruženja svoju dobit od obavljanja privredne djelatnosti trebaju usmjeravati za realizaciju statutarnih ciljeva udruženja onda mogu biti

podobni za različite poreske olakšice i oslobođenja. To će narocito biti u slučaju kada udruženja imaju aktivnost usmjerenu na zadovoljavanje opštih (javnih) potreba zajednice, odnosno steknu status udruženja od javnog interesa.

ŠTA TREBAJU URADITI POSTOJEĆA UDRUŽENJA KOJA ŽELE DA OBAVLJAJU PRIVREDNU DJELATNOST ?

Postojeca udruženja koja žele da ubuduće obavljaju djelatnost koja donosi profit (profitna djelatnost) trebaju izvršiti usklađivanje svojih opštih akata. To su statut i akt o osnivanju. Promjene akata potom trebaju registrovati kod organa kod kojeg je udruženje registrovano.

Kao što je napomenuto nadležni organ udruženja mora odluciti da li želi obavljati srodnu ili nesrodnu privrednu djelatnost. Nema prepreka ni da se odluci da obavlja i jednu i drugu vrstu privredne djelatnosti.

- 1) Ako odluci da obavlja samo srodnu privrednu djelatnost dovoljno je da udruženje u svojim aktima u odgovarajućem članu opisno navede vrste privrednih djelatnosti koje će obavljati. U vezi s ovim klauzula u aktima (statutu) bi mogla da glasi: "U cilju namicanja sredstava za realizaciju statutarne ciljeve udruženja udruženje će obavljati sledeće privredne djelatnosti: ... prodaja suvenira sa slikom određenog grada..." (npr. ako je riječ o poslovnom udruženju koje okuplja turistička preduzeća jedne regije). Na ovaj način udruženje postiže legalnost u obavljanju profitne djelatnosti uz ograničenje da višak sredstava između prihoda i rashoda (dobit) mora upotrijebiti za realizaciju svojih statutarne ciljeve, jer nije dozvoljena distribucija dobiti u drugu svrhu.
- 2) Ako odluci da obavlja nesrodnu privrednu djelatnost u tom slučaju udruženje mora registrovati poseban statusni oblik neophodan za zakonito obavljanje izabrane djelatnosti. Dakle, u tom slučaju udruženje se može opredijeliti za osnivanje nekog od pomenutih oblika privrednog društva (npr. DOO) ili registraciju radnje (obrta). Nema prepreka da udruženje ima i oba pomenuta oblika ili više njih. U ovoj varijanti udruženje treba preduzeti dvije vrste radnji:
 - ?? uskladiti svoje opšte akte tako što će u odgovarajućoj odredbi navesti da će u cilju realizacije svojih statutarne ciljeve obavljati privredne djelatnosti putem registracije posebnog privrednog društva odn. radnje (obrta), pobježe navesti nesrodne djelatnosti, firmu, sjedište.
 - ?? izvršiti registraciju privrednog društva ili radnje (obrta) kod suda odn. organa uprave, u skladu s odgovarajućim propisima.

Jasno je da ona udruženja koja u svojim aktima već imaju registrovane privredne djelatnosti nisu u obavezi vršiti usklađivanje svojih akata u recenom pravcu, ukoliko dosadašnja registracija zadovoljava njihove potrebe.

MOŽE LI SE U SLUCAJU OBAVLJANJA PRIVREDNE DJELATNOSTI OD STRANE POSLOVNIH UDRUŽENJA DOCI POD UDAR JOŠ NEKIH ZAKONSKIH OGRANICENJA ?

Može. Mogućnost registracije posebnog pravnog lica za obavljanje privredne djelatnosti od strane udruženja (za nesrodnu djelatnost) ili obavljanje privredne djelatnosti u okviru samog udruženja (za srodne djelatnosti) može otvoriti pitanje nelojalne konkurencije, zabranjene posebnim zakonima. Ne bi bilo prihvatljivo da poslovno udruženje na taj način nelojalno konkuriše ne samo drugim privrednim subjektima (profitnim organizacijama) već nije dozvoljeno nelojalno konkurisati ni privrednim društvima i/ili preduzetnicima koje takvo privredno udruženje okuplja radi zaštite njihovih interesa. Zato je uvijek važno imati na umu da osnovni cilj udruženja nije sticanje dobiti (non for profit).

7. OSNIVANJE UDRUŽENJA

KAKO SE OSNIVA UDRUŽENJE ?

Za osnivanje udruženja neophodno je održavanje osnivačke skupštine, na kojoj se:

- ?? donosi odluku o osnivanju (ili drugi osnivački akt);
- ?? usvaja statut udruženja i
- ?? imenuju organi upravljanja udruženja.

Udruženje se smatra osnovanim nakon što su osnivači potpisali odluku o osnivanju, usvojili statut i imenovali organe upravljanja (cl. 10. Zakona).

Da bi osnivanje udruženja bilo uspješno, neophodno je dobro pripremiti osnivačku skupštinu. To znači da je neophodno obaviti prethodne razgovore sa potencijalnim članovima-osnivačima poslovnog udruženja, te zadužiti lice koje će, konsultujući druge osnivače, pripremiti nacrt odluke o osnivanju, statut udruženja i prijedlog organa upravljanja (prilozi br.1,2,3).

KOJE PODATKE MORA DA SADRŽI AKT O OSNIVANJU ?

Prema odredbama cl. 11. Zakona, akt o osnivanju mora da sadrži sledeće podatke:

- ?? puna imena, prezimena i adrese osnivača (za fizička lica) ili naziv i sjedište osnivača, uključujući i skraćeni naziv ako postoji (za pravna lica);
- ?? naziv, sjedište i adresu poslovnog udruženja;
- ?? ciljeve osnivanja udruženja;

?? ime i prezime lica ovlaštenog da zastupa udruženje u obavljanju poslova i podnošenju zahtjeva za upis u registar udruženja;

Iako Zakon nije izricit, razumljivo je da osnivački akt sadrži potpise osnivača ili njihovih zastupnika.

Nema pravnih prepreka da udruženje u postupku registracije i pravnom prometu zastupa više lica, ukoliko je tako predviđeno aktom o osnivanju.

Zakon blize ne određuje sam naziv akta o osnivanju. To može biti «odluka», «povelja», «osnivački akt»... ili jedostavno «akt o osnivanju».

KOJE PODATKE MORA DA SADRŽI STATUT UDRUŽENJA ?

Prema odredbama čl. 12. Zakona, statut udruženja mora da sadrži sledeće obavezne podatke:

- ?? naziv i sjedište udruženja i skraćeni naziv ukoliko postoji;
- ?? ciljeve udruženja;
- ?? postupak prijema i isključenja članova;
- ?? organe udruženja, način njihovog izbora i opziva, ovlašćenja, kvorum i pravila glasanja, uključujući i specifična pitanja o kojima se odlučuje kvalifikovanom većinom, trajanje njihovog mandata, lice ovlašćeno za sazivanje skupštine; uslovi i način raspuštanja odnosno prestanka rada;
- ?? pravila koja se primjenjuju za sticanje i raspolaganje sredstvima udruženja; organ ovlašten za nadzor nad korištenjem ovih sredstava;
- ?? javnost rada;
- ?? postupak za izmjenu i dopunu statuta, ovlašćenje i način donošenja drugih opstih akata;
- ?? opis oblika i sadržaj pečata udruženja;
- ?? zastupanje;
- ?? uslovi i postupak za spajanje, razdvajanje, transformaciju ili prestanak rada udruženja, uključujući bilo kakav poseban kvorum ili pravila za postizanje kvalifikovane većine u postupku glasanja; i
- ?? postupak raspodjele preostale imovine u slučaju raspuštanja ili prestanka rada udruženja.

Statut može sadržavati odredbe i o drugim odnosima od značaja za rad udruženja. To su neobavezni elementi statuta (na primjer, pravila o sukobu interesa, odredbu u znaku udruženja, nazivu udruženja na stranom jeziku, članstvu udruženja u savezima ili drugim asocijacijama, povremenim članovima udruženja, znaku udruženja, pravima i obavezama članova udruženja; načinu podnošenja finansijskog izvještaja i izvještaja o radu i dr.). Razumljivo, da dodatne odredbe ne mogu biti u suprotnosti sa Zakonom.

S obzirom da se obavezna sadržina odluke o osnivanju i statuta djelimično prepliću, nužno je voditi računa o usaglašenosti ovih akata u pitanjima koja zajednički regulišu (prilog br. 2, 3).

8. NAZIV UDRUŽENJA

ŠTA JE VAŽNO ZA NAZIV UDRUŽENJA I NJEGOVU UPOTREBA

Svako registrovano udruženje imaju svoj puni naziv i sjedište.

Uz svoj puni naziv, udruženje može koristiti i skraćeni naziv. Upotreba naziva udruženja je obavezna u pravnom prometu prilikom obavljanja djelatnosti (cl. 7. st. 2. Zakona).

Naziv i znak novoosnovanog udruženja mora se jasno razlikovati od naziva i znaka registrovanog udruženja ili fondacije (cl. 6. st. 5. Zakona).

KAKAV JE POSTUPAK U SLUCAJU DA SE DVA UDRUŽENJA REGISTRUJU POD ISTIM NAZIVOM ?

Da bi se izbjegla zabuna u prometu nije dozvoljeno da dva ili više udruženja budu registrovana pod istim nazivom. Zbog toga se naziv udruženja (kao i skraćeni naziv i znak udruženja, kao fakultativni elementi firme udruženja) moraju jasno razlikovati od naziva (skraćenog naziva i znaka) drugog udruženja (cl. 7. st. 5. Zakona).

U slučaju da su dva ili više udruženja registrovani pod istim nazivom, skraćenim nazivom ili istim znakom Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija BiH, kao organ nadležan za registraciju, će donijeti rješenje kojim nalaže kasnije registrovanom udruženju da podnese zahtjev za promjenu naziva ili znaka. Rok za dostavu podataka o promijenjenom nazivu je mjesec dana i ako se ne ispoštuje Ministarstvo će obustaviti registraciju (ako je postupak registracije u toku) ili ukinuti raniju registraciju (ako je udruženje već registrovano). Ova situacija je regulisana u cl. 30. st. 2. Zakona.

Kada su imena dva udruženja ista je faktičko pitanje. Imena ne moraju biti identična u svako slovo, već je važno da se suštinski radi o istim nazivima. Uobičajen standard za ovo razlikovanje jeste da li slični ili isti nazivi mogu izazvati zabunu u pogledu identiteta udruženja u pravnom prometu i kod lica s najmanje prosječnom pažnjom.

KOJE MJERE MINISTARSTVO JOŠ MOŽE PREDUZETI UKOLIKO UDRUŽENJE NE PODNESE ZAHTJEV ZA PROMJENU IMENA U OSTAVLJENOM ROKU ?

Ministarstvo može raspustiti udruženje ili izreci neke druge sankcije. Protiv ovih mjera Ministarstva udruženje ima pravo žalbe, kao i u slučaju odbijanja registracije.

DA LI NAZIV UDRUŽENJA MOŽE BITI NA STRANOM JEZIKU?

Naziv udruženja čije je sjedište u BiH mora biti na sva tri službena jezika koji su u upotrebi, u skladu s Ustavom BiH (cl. 7. st. 3. Zakona). Naziv udruženja može biti na jednom ili više stranih jezika, s tim što naziv na službenim jezicima mora biti upisan na prvom mjestu (cl. 30. st. 1. Zakona).

9. ORGANI UDRUŽENJA

KOJI SU OBAVEZNI ORGANI UDRUŽENJA?

Prema odredbama cl. 16. Zakona, obavezni organ udruženja je skupština udruženja. U pravilu, skupštinu udruženja čine svi članovi udruženja. Cini se da ne postoje prepreke da broj članova skupštine udruženja bude manji nego sto je broj članova udruženja, ali samo ukoliko je statutom tako izricito predviđeno.

Upravni odbor ili drugi njemu odgovarajući organ nije obavezan prema Zakonu. Dakle to je fakultativni organ. Međutim, ukoliko osnivači udruženja ne žele da formiraju upravni odbor ili drugi organ upravljanja (na primer, predsjedništvo, sekretarijat, itd.) kao poseban organ, oni moraju imenovati jedno ili više lica koje će zastupati udruženje u pravnom prometu (direktor, predsjednik, itd).

Članovi upravnog odbora ili drugog organa upravljanja mogu biti članovi udruženja, ali i druga lica, uključujući i pravna lica, preko svojih ovlašćenih predstavnika. Zakon ne sadrži nikakve odredbe u pogledu minimalnog broja članova upravnog odbora, što znači da i ovo pitanje treba urediti u statutu. Poželjno je da broj članova upravnog odbora bude neparan da ne bi doslo do blokade u odlučivanju.

Takođe, statutom se mogu predvideti i drugi organi udruženja, mada Zakon o tome nema izricite odredbe.

KOJE SU NADLEŽNOSTI SKUPŠTINE UDRUŽENJA ?

Prema izricitoj odredbi zakona skupština udruženja je nadležna za:
?? donošenje statuta, i njegove izmjene i dopune;

- ?? odlucivanje o statusnim promjenama (spajanje, pripajanje, razdvajanje, raspuštanje, prestanak rada ili bilo koje druge transformacije udruženja);
- ?? imenovanje i razrješenje članova upravnog odbora, ako takav organ postoji;
- ?? usvajanje izvještaja o radu udruženja;
- ?? donošenje drugih akata ako je tako predviđeno statutom,
- ?? odlucivanje o ostalim pitanjima ako nisu stavljena u nadležnost drugih organa udruženja.

Sadržina statuta udruženja u pogledu nadležnosti skupštine mora biti u skladu s ovom odredbom. To znaci da prema statutu udruženja skupština ne bi mogla biti nadležna za manji broj pitanja nego što predviđa Zakon (cl. 18).

KOLIKO ČESTO SKUPŠTINA UDRUŽENJA TREBA DA SE SASTAJE ?

Nema izricite zakonske odrebe o tome kako često treba sazivati skupštinu. No, kako je u njenoj nadležnosti razmatranje izvještaja o radu udruženja to znaci da bi trebalo da se sastaje najmanje jednom godišnje. Periodi za koje se podnose izvještaji o radu, prema finansijskim propisima, odgovaraju periodu kalendarske godine.

U svakom slučaju statut treba imati odgovarajuću odredbu za ovo pitanje.

KOJE SU NADLEŽNOSTI UPRAVNOG ODBORA UDRUŽENJA, UKOLIKO OVAJ ORGAN POSTOJI ?

Prema Zakonu (cl. 19.), ukoliko postoji upravni odbor u udruženju, nadležan je za:

- ?? pripremanje sjednica skupštine;
- ?? pripreme nacrtata statuta i nacrtata drugih akata iz nadležnosti skupštine;
- ?? raspolaže imovinom udruženja;
- ?? provodi politiku, zaključke i druge odluke skupštine;
- ?? podnosi na usvajanje izvještaje o svome radu skupštini, u skladu sa statutom;
- ?? vrši i druge poslove u skladu sa statutom i aktima skupštine.

DA LI STRANA LICA MOGU BITI ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA UDRUŽENJA?

Nema pravnih prepreka da strano fizičko lice koje ima poslovnu sposobnost, ili strano pravno lice, preko svog ovlašćenog predstavnika, bude član upravnog odbora udruženja sa sjedistem u BiH. U ovom slučaju uslov ne mora biti ni članstvo u udruženju.

10. SUKOB INTERESA

ŠTA JE SUKOB INTERESA ?

Interes udruženja u određenim pitanjima može biti suprotavljen interesu određenih članova organa udruženja, koji mogu biti u situaciji da odlučuju o tim pitanjima. Zato pravila o sukobu interesa obezbjeđuju ponašanje članova organa udruženja u takvoj situaciji.

KOJI SU ZAKONSKI INSTRUMENTI ZA SPRECAVANJE SUKOBA INTERESA?

Zakon reguliše da članovi organa udruženja trebaju biti izuzeti prilikom odlučivanja o pitanjima u pogledu kojih imaju sopstveni ekonomski interes (cl. 20. Zakona). Npr. ako se prodaje određena stvar koja je u svojini udruženja član organa koji o tome odlučuje može biti zainteresovan da je kupi po manjoj cijeni od stvarne, pa u tom slučaju dotični član ne treba glasati o tom pitanju.

PROTEŽE LI SE ZABRANA SUKOBA INTERESA NA RODBINU ?

Da. Član organa udruženja je izuzet i u slučaju odlučivanja o predmetu za koji postoji ekonomski interes njegovog bračnog druga ili srodnika u prvoj odnosno pobočnoj liniji uključujući treći stepen (cl. 20. Zakona). Zabrana obuhvata kako srodstvo po krvi, tako i po tazbini, iako o tome nema direktne zakonske odredbe.

DODATNO ZAKONSKO PRAVILO RADI SPRECAVANJA SUKOBA INTERESA

Moguće je zamisliti situaciju da dođe do sukoba interesa člana organa upravljanja i udruženja i u drugim situacijama (npr. prijateljstvo, korupcija i sl.). Zbog toga Zakon uspostavlja generalno pravilo za raspolaganje imovinom udruženja tražeci da se sve finansijske transakcije udruženja zaključuju prema pravilnoj tržišnoj vrijednosti. Pri tome uvijek treba izabrati uslove povoljnije za udruženje (cl. 20. Zakona, recenica druga). Najbolji instrument za poštivanje ovog pravila jesu javne objave (licitacije, prikupljanje ponuda i sl.) prilikom nabavki, prodaja ili zaključivanja drugih poslova.

11. NEREGISTROVANA (NEFORMALNA) UDRUŽENJA

DA LI UDRUŽENJE MOŽE DA OBAVLJA SVOJU OSNOVNU DJELATNOST PRIJE REGISTRACIJE ODNOSNO PRIJE UPISA U REGISTAR UDRUŽENJA ?

Da. Zakon uspostavlja načelo dobrovoljnog upisa. Istina je da ne postoji direktna zakonska odredba za ovu situaciju. Međutim ovakav zaključak proizilazi implicite, imajući u vidu sadržaj odredbi cl. 2. st. 1. (recenica druga) , cl. 9. st. 3. i člana 28.

st. 1. Zakona. Dakle, udruženje može obavljati djelatnosti utvrđene u statutu odnosno ostvarivati statutarne ciljeve bez registracije. Na ovaj način Zakon omogućava rad tzv. neformalnih udruženja.

Prema tome, za moment nastanka udruženja relevantno je donošenje osnivačkog akta. Na taj način udruženje može početi s radom. S ovim ne treba mijesati čin registracije udruženja, koja će se u praksi najčešće događati iako nije zakonski obavezna. Registracija je neophodna za sticanje svojstva pravnog lica, a time i za mogućnost uključivanja udruženja u pravni promet (zaključivanje pravnih poslova).

KO ODGOVARA ZA OBAVEZE NEREGISTROVANOG UDRUŽENJA?

Ukoliko udruženje nije upisano u registar, odnosno nema svojstvo pravnog lica, za obaveze koje je takvo neformalno udruženje preuzelo u pravnom prometu odgovaraju osnivači i članovi svojom imovinom, solidarno i neograničeno. U ovoj situaciji su primjenljiva pravila o građanskom ortakluku.

MOŽE LI REGISTROVANO UDRUŽENJE PREUZETI OBAVEZE NASTALE OD MOMENTA OSNIVANJA DO MOMENTA REGISTRACIJE ?

Zakonsko pravilo je da radnje preduzete od momenta osnivanja do registracije mogu stvoriti obaveze samo za one koji su preduzeli te radnje. Ipak, najviši organ registrovanog udruženja (skupština) može ratifikovati preduzete radnje u ime udruženja, koje su preduzete prije njegove registracije (cl. 9. St. 3. Zakona).

12. REGISTRACIJA UDRUŽENJA

KOJI ORGAN JE NADLEŽAN ZA REGISTRACIJU UDRUŽENJA PREMA DRŽAVNOM ZAKONU ?

Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo) je nadležno za registraciju udruženja, uključujući i poslovna udruženja, koja žele da se registruju i rade na teritoriji citave BiH.

Sjedište Ministarstva je u Sarajevu, a u ovom momentu (maj, 2002) ne postoje njegovi detaširani organi izvan sjedišta.

KAKO SE REGISTRUJE UDRUŽENJE ?

Nakon sjednice osnivačke skupštine, lice koje je ovlašteno u osnivačkom aktu da obavi poslove upisa u registar udruženja podnosi Ministarstvu potrebna dokumenta uz prijavu za upis. Lice ovlašteno za podnošenje prijave za upis u registar istovremeno može biti i lice ovlašteno u statutu za predstavljanje i zastupanje udruženja. Međutim, moguće je da to bude i neko drugo lice (npr. advokat ili drugi punomoćnik).

KOJE ZAKONSKE ELEMENTE SADRŽI ZAHTJEV ZA UPIS UDRUŽENJA U REGISTAR ?

Zahtjev za upis u registar udruženja sadrži:

- ?? naziv udruženja i skraćeni naziv, ako postoji;
- ?? ciljeve udruženja;
- ?? imena i adrese lica ovlaštenih za zastupanje udruženja u BiH.

KOJI DOKUMENTI SE PRILAŽU UZ ZAHTJEV ZA REGISTRACIJU ?

Prema zakonu (cl. 31.) uz zahtjev Ministarstvu za registraciju neophodno je priložiti:

- ?? osnivački akt;
- ?? statut;
- ?? popunjeni obrazci (osim zahtjeva još četiri obrazaca), vidi prilog br. 4.
- ?? spisak osnivaca;
- ?? odluka ili izvod iz odluke o imenovanju lica ovlaštenog za zastupanje udruženja u pravnom prometu;
- ?? lična isprava lica lica ovlaštenog za zastupanje i predstavljanje udruženja u pravnom prometu;
- ?? lična karta odnosno izvod iz registra kojim se dokazuje da su osnivači udruženja državljani BiH, ili pravna lica registrovana u BiH, a ako je osnivač strano fizičko lice pasop, dozvola o boravku ili prebivalištvo u BiH;
- ?? primjerak znaka udruženja, ako postoji.

DA LI POSTOJI STANDARDIZOVANI OBRAZAC ZA PRIJAVU ZA UPIS ODNOSNO OBRAZCI ZA DRUGE POTREBNE PODATKE ?

Da. Ministarstvo nadležno za registraciju je propisalo standardizovani obrazac prijave za upis, u skladu s cl. 31. st. 2. i dr. Zakona.

Pravilnikom o načinu vođenja registra udruženja i fondacija Bosne i Hercegovine i stranih i međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija

(objavljen u "Službenom glasniku BiH" br. 09/2002, od 03. maja 2002. godine)
propisani su standardizovani obrasci potrebni za registraciju udruženja.

Radi se o ukupno pet propisanih obrazaca i to:

- ?? Zahtjevu za upis u registar udruženja i fondacija (Obrazac br: Z-I-1);
- ?? Podacima o ciljevima odnosno djelatnosti udruženja ili fondacije (Obrazac br: Z-I-2);
- ?? Popisu članova upravnog odbora udruženja ili fondacije (Obrazac br: Z-I-3);
- ?? Popisu lica ovlaštenih za zastupanje udruženja ili fondacije (Obrazac br: Z-I-4) i
- ?? Podacima o strukturi kapitala udruženja ili fondacije (Obrazac br: Z-I-5).

MOŽE LI SE ZAHTJEV ZA REGISTRACIJU UDRUŽENJA POSLATI POŠTOM ?

Nema prepreka da se zahtjev za registraciju, s odgovarajućim priložima Ministarstvu dostavi poštom. Najbolja je preporučena pošiljka s povratnicom potvrde o prijemu.

DA LI SE UZ PRIJAVU ZA UPIS U REGISTAR NAPLACUJE ADMINISTRATIVNA TAKSA?

Da. Nadležno Ministarstvo, kao registracioni organ, naplacuje administrativnu taksu prilikom podnošenja zahtjeva za upis u registar. Visina ukupna taksa na prijavu i rjesenje o upisu u registar regulisana je Zakonom o administrativnim taksama BiH ("Službeni glasnik BiH" br. 14/2000), kao i pomenutim Pravilnikom.

Administrativna taksa za registraciju iznosi 50 KM.

PLACA LI SE TAKSA UKOLIKO VEĆ REGISTRUVANA UDRUŽENJA PREMA ENTITETSKIM ZAKONIMA ŽELE DA SE REGISTRUJU I PREMA DRŽAVNOM ZAKONU ?

Ne. Prilikom podnošenja prijave za usklađivanje akata postojećih udruženja sa novim Zakonom odnosno za registraciju po državnom Zakonu, udruženja su oslobođena plaćanja takse (cl. 54. st. 2. Zakona). Prema tome, ova norma se odnosi na već osnovana udruženja koja su upisana u registar, ali ne i na udruženja koja se osnivaju nakon stupanja na snagu ovog Zakona, a koja žele da se upišu u registar na državnom nivou i time steknu pravni subjektivitet.

DA LI JE NEOPHODNO DOSTAVITI I ZAPISNIK SA OSNIVACKE SKUPŠTINE PRILIKOM UPISA U REGISTAR.?

Prema novom Zakonu nije potrebno dostaviti zapisnik sa osnivačke skupštine. Međutim, razlozi pravne sigurnosti nalažu da se prilikom održavanja osnivačke skupštine vodi zapisnik (prilog 1). Podzakonski akt iz čl. 31. st. 2. Zakona, ne bi mogao proširivati broj i vrstu dokumenata koji se dostavljaju uz zahtjev, jer je ovo pitanje precizno regulisano čl. 31. st. 1. Zakona.

KO VODI REGISTAR I U KOJEM ROKU SE UDRUŽENJE UPISUJE U REGISTAR UDRUŽENJA ?

Jedinstven registar udruženja vodi Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija BiH (čl. 28. st. 5. Zakona). No, za upis u registar ne traži se nikakva dodatna aktivnost udruženja, nakon podnošenja zahtjeva za registraciju. Rok za upis u registar iznosi 30 dana računajući od dana podnošenja zahtjeva za registraciju. O registraciji Ministarstvo donosi rješenje.

IZDAJE LI SE POTVRDA O PODNOŠENJU ZAHTJEVA ZA REGISTRACIJU ?

Da. Ovakvu potvrdu osnivačima je dužno izdati Ministarstvo. Ova potvrda može biti od značaja ukoliko su dva ili više udruženja predala zahtjev želeći registraciju udruženja pod istim nazivom. U tom slučaju prednost za registraciju će imati udruženje koje je prije predalo zahtjev, što dokazuje potvrdom Ministarstva.

KAKVE PRAVNE POSLJEDICE NASTUPAJU ZA UDRUŽENJE UKOLIKO MINISTARSTVO PROPUSTI DA IZDA RIJEŠENJE O UPISU U REGISTAR U PROPISANOM ROKU OD TRIDESET DANA?

Ukoliko se upis u registar ne izvrši u propisanom roku od 30 dana smatra se da je upis odbijen. Treba imati u vidu da je ovo nepovoljnije rješenje od onog u entitetskom zakonu, prema kojem se u slučaju cutanja administracije smatra da je došlo do pretpostavljenog (presumiranog) davanja odobrenja.

U ovoj situaciji, kada ni po proteku roka od 30 dana nije donesena odluka po zahtjevu, udruženje može i treba izjaviti žalbu, na isti način kao i da je pismeno odbijeno sa zahtjevom za upis u registar.

ZBOG KOJIH RAZLOGA REGISTARSKI ORGAN MOŽE ODBITI UPIS UDRUŽENJA U REGISTAR?

U Zakonu se navode dvije grupe razloga zbog kojih se udruženju može odbiti registracija.

Prva situacija je ukoliko uz prijavu za upis udruženja nije dostavljena uredna dokumentacija iz čl. 31. Zakona, o kojoj zakonskoj odredbi je već bilo riječi. Osim toga, moguće je da statut udruženja ne sadrži sve obavezne elemente iz čl. 12. Zakona. U obe ove situacije sud će podnosiocu ostaviti rok od 15 dana za otklanjanje nedostataka. Ukoliko podnosilac u ostavljenom roku ne otkloni nedostatke na koje mu je prethodno ukazano sud će odbaciti zahtjev za upis u registar (čl. 34. st. 1. Zakona).

U drugom slučaju, sud će odbiti zahtjev za upis u registar ako utvrdi da su statutarni ciljevi i djelatnost udruženja suprotni ustavnom poretku, ili usmjereni na njegovo nasilno podrivanje, upravljani na izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mrznje i netrpeljivosti ili diskriminacije zabranjene zakonom (čl. 5. st. 2. u vezi s čl. 34. st. 2. Zakona). Takođe, ciljevi i djelatnost udruženja ne mogu uključivati angazovanje u predizbornoj kampanji političkih stranaka i kandidata, prikupljanje sredstava za političke stranke i kandidate i finansiranje kandidata ili političkih stranaka. Ovo je također razlog za odbijanje upisa u registar (čl. 34. st. 2. u vezi s čl. 3. st. 3. Zakona).

Registracija se može odbiti i u slučaju ako već postoji upis udruženja pod istim imenom. Napokon, upis u registar će se odbiti i ako je sticanje dobiti osnovni statutarni cilj udruženja (protivnost čl. 2. st. 1. Zakona). Ukoliko bi sticanje dobiti bio osnovni statutarni cilj udruženja time bi bio narusen jedan od osnovnih principa na kojima se zasniva rad udruženja (non for profit).

DA LI SU PREDVIĐENA PRAVNA SREDSTVA U SLUCAJU DA MINISTARTVO ODBIJE DA UPIJE UDRUŽENJE U REGISTAR?

Da. Zakon predviđa da je u slučaju odbacivanja ili odbijanja prijave za upis moguće izjaviti žalbu kao redovan pravni lijek. Žalba se izjavljuje u roku od 15 dana računajući od dana prijema rješenja.

KOJEM ORGANU SE IZJAVLJUJE ŽALBA ?

Drugostepeni organ za rješavanje po žalbi je Komisija za žalbe (u daljem tekstu: Komisija), koju imenuje Savjet ministara BiH. Komisija se sastoji od tri člana (čl. 37. Zakona).

IZ KOJIH RAZLOGA SE MOŽE IZJAVITI ŽALBA KOMISIJI ?

Žalba se može izjaviti iz svih razloga zbog kojih se može osporaviti bilo koji upravni akt (čl. 36. Zakona). Dakle, to mogu biti sledeći razlozi:

- ?? povreda postupka (npr. Ministarstvo pogrešno ocijeni da udruženje nije ispoštovalo rok za dopunu ili ispravku dokumentacije, pa odbaci zahtjev i sl.);
- ?? pogrešno i nepotpuno utvrdenog činjenicnog stanja (npr. Ministarstvo utvrdi da statut ne sadrži sve obavezne elemente, pa odbije zahtjev, iako statut stvarno ima sve potrebne elemente koji se traže);
- ?? povreda materijalnog prava (npr. Ministarstvo pogrešno protumaci da postoji neko ograničenje za registraciju protivno ustavnom poretku BiH).

Korisno je u žalbi naznaci koja povreda postoji po ocjeni žalitelja. U žalbi treba ukazati na dokaze koji potkrepljuju navode.

KAKVU ODLUKU KOMISIJA MOŽE DONIJETI PO ŽALBI ?

Komisija prvo cijeni blagovremenost i dopuštenost žalbe. Blagovremena je žalba izjavljena u roku. Dovoljno je žalbu predati preporučeno na poštu poslednji dan roka i u tom slučaju nije važno kada će žalba stvarno stići u Ministarstvo. Dopuštena je žalba koja je izjavljena od ovlaštenog lica, a to je lice ovlašteno za zastupanje udruženja, a u fazi registracije je to lice ovlašteno podnijeti prijavu za registraciju.

Komisija, rješavajući po žalbi udruženja, može:

- ?? odbaciti žalbu (ako je neblagovremena);
- ?? odbiti žalbu (ako je neosnovana);
- ?? ukinuti rješenje djelimično ili u cjelosti (ako je žalba osnovana) i
- ?? izmijeniti rješenje (u slučaju da je Ministarstvo pogrešno primijenilo zakon).

U KOJEM ROKU KOMISIJA TREBA RIJEŠITI ŽALBU ?

Komisija je dužna donijeti odluku po žalbi u roku od 30 dana računajući od dana prijeme žalbe.

MOŽE LI SE PODNIJETI PRAVNO SREDSTVO PROTIV DRUGOSTEPENE ODLUKE KOMISIJE ?

Može. Istina, nije dozvoljena žalba. No, u slučaju nepovoljnog ishoda po žalbi moguće je pokrenuti upravni spor kod Suda BiH.

Upravni spor se pokreće posebnom tužbom.

OBJAVLJUJU LI SE RJEŠENJA KOJA DONOSI MINISTARSTVO U VEZI S REGISTRACIJOM ?

Postoji zakonska obaveza objave SVIH rješenja o registraciji u "Službenom glasniku BiH" (cl. 44. Zakona). Objavljaju se sve vrste rješenja (registracija, odbacivanje, odbijanje, prestanak rada i dr.) Ovo je značajno zbog zaštite prava trećih lica (npr. u slučaju registracije udruženja pod istim nazivom, prezaduženosti udruženja, likvidacije i sl.).

Osim što se objavljuje, rješenje Ministarstva se neposredno dostavlja udruženju na koje se odnosi.

DA LI PROMJENA PODATAKA KOJI SE UPISUJU U REGISTAR PROIZVODI PRAVNE POSLJEDICE?

Prema odredbama cl. 43. Zakona, udruženje je dužno da Ministarstvo obavijesti o svakoj promijeni činjenica koje se upisuju u registar (promjena osnivača, promjena sjedišta udruženja, promjena lica ovlaštenog na predstavljanje ili zastupanje, itd.) u roku od 30 dana od dana izvršene promjene. Promjena podataka koji su upisani u registar proizvodi pravne posljedice prema trećim licima samo ako je upisana u registar, od dana kada je izvršen upis promjena.

Prilikom prijave promjene podataka plaća se administrativna taksa u iznosu od 50 KM.

KOJE SU PREDNOSTI REGISTRACIJE?

Upisom u registar udruženje stiče svojstvo pravnog lica (cl. 2. st. 1. Zakona). Time ono stiče svojstvo subjekta prava, odn. samostalan pravni subjektivitet nezavisan od osnivača ili članova udruženja. To znači da od tog trenutka za obaveze preuzete u pravnom prometu odgovara isključivo udruženje svojom imovinom, ne i njegovi članovi. Sticanje svojstva pravnog lica omogućava udruženju da učestvuje u pravnom prometu u svoje ime i za svoj račun (da dobije pečat, otvori žiro račun, zaključi ugovor o zakupu ili kupovini poslovnih prostorija, ili bilo koji drugi ugovor itd).

JE LI REGISTAR UDRUŽENJA JAVAN ?

Registar udruženja koje vodi Ministarstvo je otvoren za javnost i ne može nositi oznaku "povjerljivo" ili "poslovna tajna" (cl. 28. st. 7. i 8. Zakona). Registri su otvoreni za javnost tokom radnog vremena. Osim toga, svako lice može lično ili putem poste, zatražiti kopiju bilo kojeg upisa u registar ili bilo kojeg dokumenta iz spisa registrovane organizacije.

Izvodi iz registra se treba dostaviti licu koje ih traži u roku od 15 radnih dana, računajući od dana podnošenja zahtjeva.

Troškovi taksa za izvode trebaju biti pokriveni od strane podnosioca, a ove takse ne mogu biti nerazumnog iznosa. U ovom momentu taksa na izvod iz registra iznosi 10 KM. Kopije dokumenata se naplaćuju po 1 KM za svaku stranicu.

13. UDRUŽENJA OD JAVNOG INTERESA

ŠTA SE PODRAZUMIJEVA POD UDRUŽENJEM OD JAVNOG INTERESA ?

Državni Zakon sadrži kriterijume na osnovu kojih bi se jedno udruženje klasifikovalo kao udruženje od javnog interesa ili cilja, nasuprot udruženju od zajednickog interesa (cl. 13. Zakona). Istina je da u praksi ovo razlikovanje nije uvijek jednostavno.

Uobicajeno je da su udruženja od zajednickog interesa osnovana radi zadovoljenja interesa i potreba svojih članova. S druge strane, interesi i ciljevi koje zadovoljava udruženje od javnog interesa su širi nego li samo interesi i ciljevi osnivaca i članova udruženja. Udruženje od javnog interesa djeluje prije svega u interesu javnosti. Ovo bi bio osnovni kriterijum razlikovanja.

Pravilnik o načinu vođenja registra udruženja i fondacija Bosne i Hercegovine i stranih i međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija je nešto konkretniji pa definiše da udruženje može steći status od javnog interesa ako je njegovo djelovanje usmjereno na ostvarivanje potreba javnosti ili ciljne grupe korisnika, ako je ta grupa korisnika u nepovoljnoj situaciji u odnosu na cjelokupnu populaciju, ili ako u obezbjeđenju posebnih pogodnosti za tu grupu korisnika postoji značajna korist za zajednicu (čl. 17. st. 2.).

NAJČEŠĆE OBLASTI U KOJIMA SE MOŽE STEĆI STATUS UDRUŽENJA OD JAVNOG INTERESA

Prema pomenutom Pravilniku o načinu vođenja registra udruženja i fondacija Bosne i Hercegovine i stranih i međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija (čl. 17.) nabrojane su sledeće oblasti:

- ?? zdravstvo;
- ?? nauka;
- ?? humanitarna pomoć;
- ?? promocija građanskog društva;
- ?? promocija i zaštita ljudskih prava i prava manjina;
- ?? pomoć siromasima i socijalno ugroženim;
- ?? pomoć invalidima, djeci i starijim licima;
- ?? promocija i zaštita okoline;
- ?? promocija i zaštita tolerancije;
- ?? kultura;

- ?? amaterski sport;
- ?? vjerske slobode;
- ?? pomo} `rtvama elementarnih nepogoda;
- ?? svakoj drugoj oblasti u kojoj se ostvaruje ili promovije javni interes ili dobrotvorne svrhe u BiH.

KAKO SE STICE STATUS UDRUŽENJA OD JAVNOG INTERESA ?

U svijetu postoje rješenja prema kojima razlikovanje između udruženja od javnog interesa, s jedne strane, i udruženja od zajedničkog interesa, s druge strane, određuju nadležni fiskalni organi, prema posebnim propisima koja do kraja nisu uključena u zakone o udruženjima.

Državni Zakon reguliše da status udruženja od javnog interesa utvrđuje Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija BiH. Ovo Ministarstvo je ovlašteno donijeti poseban propis o postupku za dodjelu i ukidanje statusa udruženja od javnog interesa.

KADA SE MOŽE PODNIJETI ZAHTJEV ZA STICANJE UDRUŽENJA OD JAVNOG INTERESA ?

Ovakav zahtjev se može podnijeti u svako vrijeme. To znači da nema veze kada je određeno udruženje osnovano. Sticanje statusa udruženja od javnog interesa se može zatražiti neposredno poslije osnivanja udruženja, ali i u bilo koje kasnije vrijeme (cl. 13. st. 4. Zakona).

POSTOJI LI PRAVNO SREDSTVO U SLUCAJU ODBIJANJA ZAHTJEVA ZA STICANJE STATUSA UDRUŽENJA OD JAVNOG INTERESA ?

Postoji pravo na podnošenje žalbe u slučaju odbijanja zahtjeva za sticanje statusa udruženja od javnog interesa (cl. 13. st. 4. Zakona). Zakon precizno ne definiše rokove i nadležni organ za odlučivanje po ovom sredstvu. Međutim, vjerovatna je analogna primjena propisa kao i u slučaju odbijanja zahtjeva za registraciju udruženja. To znači da bi se žalba podnosila u roku od 15 dana računajući od dana prijema akta o odbijanju sticanja statusa udruženja od javnog interesa, da bi o žalbi odlučivala Komisija za žalbe koju osniva Savjet ministara, kao i da bi protiv akta Komisije bilo dozvoljeno pokretanje upravnog spora kod Suda BiH.

ŠTA JE NAJVAŽNIJA POSLJEDICA STICANJA STATUSA UDRUŽENJA OD JAVNOG INTERESA ?

Registrovano udruženje od javnog interesa može ostvarivati poreske, carinske i druge olakšice (cl. 13. st. 5. Zakona).

14. SAVEZI UDRUŽENJA

DA LI SE UDRUŽENJE MOŽE POVEZIVATI U SAVEZE ILI DRUGE OBLIKE ?

Državni Zakon se shodno primjenjuje na saveze i druge oblike povezivanja udruženja. Istina, Zakon nema izricitu odredbu da se udruženje može povezivati i uclanjivati u saveze ili druge odgovarajuće asocijacije nevladinih organizacija u zemlji i inostranstvu. Savez poslovnih udruženja sa sjedistem u BiH, koji želi da radi na citavoj teritoriji BiH upisuje se u registar po pravilima upisa udruženja utvrđenim ovim Zakonom.

U pravilu, subjekti udruživanja u saveze i druge oblike povezivanja udruženja mogu biti samo udruženja, ne i njihovi članovi ili druga fizička lica.

15. RADNJE UDRUŽENJA NAKON REGISTRACIJE

KOJI SU SLIJEDECI KORACI KOJE UDRUŽENJE TREBA DA PREDUZME NAKON UPISA U REGISTAR?

Nakon izdavanja rješenja o registraciji udruženja, može se pristupiti izradi pečata kod ovlaštenog pečatoresca.

Zahtijev za izradu pečata treba da sadrži puni naziv udruženja pod kojim je upisano u registar i opis pečata (okrugao, cetvrtast, eventualno znak, promjer pečata itd).

Opis pečata mora u potpunosti odgovarati statutarnim odredbama koje ureduju ovo pitanje, a naziv udruženja upisan u pecatu mora u potpunosti odgovarati nazivu pod kojim je udruženje upisano u registar u rjesenju o upisu. Pecat moze sadrzavati i skraceni naziv udruzenja.

Uz zahtijev za izradu pečata podnosi se i ovjerena kopija rješenja o upisu udruženja u registar udruženja. Vidi prilog br. 5.

ŠTA JE NEOPHODNO DA BI SE UDRUŽENJE UKLJUCILO U FINANSIJSKI (PLATNI) PROMET?

Da bi se udruženje uključilo u finansijski promet neophodno je da:

- ?? zaključi ugovor o depozitu sa poslovnom bankom;
- ?? upiše se u statisticku evidenciju;

?? otvori racun kod poslovne banke.

KAKO SE UDRUŽENJE UPISUJE U STATISTICKU EVIDENCIJU?

Potrebno je da ovlašćeno lice udruženja podnese nadležnom statistickom zavodu u BiH sledeću dokumentaciju:

- ?? ovjerenu kopiju rješenja o registraciji;
- ?? ispunjenu i pecatiranu statisticku prijavu;
- ?? uplati administrativnu taksu u skladu sa zakonom o administrativnim taksama.

Treba znati da se statisticka prijava podnosi na propisanom obrascu koji se dobije u Zavodu.

ŠTA JE NEOPHODNO ZA OTVARANJE ŽIRO RACUNA UDRUŽENJA?

Administrativni zahtjevi su isti kao i za otvaranje racuna drugog pravnog lica. Ovlašćeno lice udruženja je obavezno da radi otvaranja žiro racuna podnese poslovnoj banci slijedecu dokumentaciju:

- ?? ovjerenu kopiju rješenja o registraciji udruženja;
- ?? potpisan i pecatiran zahtijev i kartone za deponovanje potpisa lica ovlašćenog na zastupanje na obrascima koji se dobiju u banci;
- ?? ovjeren obrazac sa potpisom lica ovlašćenog za zastupanje (obrazac OP na kojem potpis ovjerava organ uprave nadležan za ovjere u opštini, a obrazac je propisan i može se kupiti u knjizarama);
- ?? ovjeren primjerak ugovora o depozitu sa bankom;
- ?? kopija obavještenja o razvrstavanju djelatnosti iz Republickog zavoda za statistiku;
- ?? dokaz o nepostojanju neizmirenih dospjelih obaveza prema budžetu za lice ovlašćeno na zastupanje udruženja;
- ?? Izjava o otvorenim racunima kod drugih poslovnih banaka na obrascu dobijenom u banci.

Udruženje slobodno bira poslovnu banku kod koje će otvoriti racun. Moguće je imati racun za poslovanje domaćom valutom (KM racun), kao i devizni racun. Nema pravnih prepreka da udruženje ima racune kod dvije ili više poslovnih banaka za placanje u domaćoj valuti ili devizama. Za otvaranje racuna kod poslovne banke ne placaju se troškovi.

16. PREKRŠAJI, PRESTANAK RADA UDRUŽENJA PO SILI ZAKONA I SUDBINA IMOVINE

MOGU LI UDRUŽENJE ILI FONDACIJA BITI KAZNJNI ZA PREKR[AJ ?

Mogu. To ce biti u slucaju ako:

- ?? obavljaju djelatnosti koje znacajno nisu u saglasnosti sa statutarnim ciljevima udruzenja ili fondacije;
- ?? u pravnom prometu ne upotrebljavaju svoj naziv upisan u registar;
- ?? ne prijave sudu promjenu registarskih podataka u roku od 30 dana od dana izvršene promjene;
- ?? ne upotrijebe visak prihoda nad rashodima od obavljanja dozvoljene privredne djelatnosti na nacin predviđen zakonom i statutom;
- ?? ne izvrše registraciju, u slucaju kada je registracija obavezna po Zakonu;
- ?? ne podnesu godišnji izvještaj, ako je njegovo podnošenje obavezno prema zakonu;
- ?? prilikom registracije ili izmjene vec postojece registracije daju lažne podatke koji upucuju na pogrešan zakljucak.

Prekršaje predvida cl. 53. Zakona.

Za udruzenje ili fondaciju za navedene prekršaje su propisane kazne od 300 do 3,000 KM, a za odgovorno lice u njima od 100 do 1,000 KM.

MOZE LI PRESTATI RAD UDRUŽENJA PO SILI ZAKONA (NEDOBROVOLJNO) ?

Moze. Mogucnost ovakvog prestanka rada udruzenja postoji ako udruženje djeluje suprotno odredbama Zakona (ako je osnovano i registrovano isključivo s ciljem sticanja dobiti, djeluje suprotno ustavnom poretku BiH I dr.) ili ne obavlja svoju djelatnost radi ostvarivanja statutarnih ciljeva u periodu od najmanje dvije kalendarske godine (cl. 51. Zakona).

Kada je rijec o kršenju Zakona mora biti rijec o težim nepravilnostima, koje se utvrđuju u kontradiktornom postupku, s pravom na žalbu. Može biti govora i o ponovljenom kršenju zakona kao razlog za nedobrovoljni prestanak rada udruženja.

KAKVA JE SUDBINA IMOVINE U SLUCAJU DOBROVOLJNOG ILI NEDOBROVOLJNOG PRESTANKA RADA UDRUŽENJA

Za slucaj prestanka udruzenja ili fondacije o namjeni ove imovine odlucuje nadležni organ udruzenja, u skladu sa statutom, ukoliko nije rijec o udruženju od javnog interesa (cl. 52. st. 1. Zakona).

U slučaju da se radi o udruženju od javnog interesa ili udruženju koje je primalo budžetske dotacije, odnosno imalo fiskalne olakšice preostala imovina se ima dodijeliti drugom udruženju od javnog interesa (cl. 52. st. 2. Zakona).

Prednja ograničenja jednako vrijede za dobrovoljni prestanak (odlukom osnivača odn. organa udruženja) ili nedobrovoljni prestanak udruženja (po sili zakona).

POSTOJI LI ZAKONSKI ROK ZA USKLAĐIVANJE AKATA VEJ OSNOVANIH ILI REGISTROVANIH UDRUŽENJA S ODREDBAMA NOVOG ZAKONA ?

Postoji zakonska obaveza da već osnovana i registrovana udruženja ili fondacije usklade svoje akte s odredbama novog Zakona, u roku od šest mjeseci računajući od dana njegovog stupanja na snagu. Ovaj rok istice 05. jula 2002. godine.

17. TERITORIJALNA VAŽNOST REGISTRACIJE POSTOJEĆIH UDRUŽENJA

MOGU LI UDRUŽENJA OSNOVANA I REGISTROVANA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE DJELOVATI U REPUBLICI SRPSKOJ I OBRNUTO ?

Udruženja sa sjedištem na području Federacije BiH slobodno djeluju na području RS i obrnuto. Nisu potrebna dodatna administrativna uslovljavanja.

Ovo pravilo je direktno uspostvaljeno odredbom cl. 3. st. 3. Zakona o udruženjima i fondacijama BiH.

Aktivnost udruženja, bez obzira gdje su registrovana ne smije biti u suprotnosti sa Zakonom o udruženjima i fondacijama BiH ili u suprotnosti s entitetskim zakonima.

18. UDRUŽIVANJE – IZ PRAKSE EVROPSKOG SUDA

POJAM "UDRUŽIVANJA"

Pod "slobodom udruživanja" se podrazumijeva "opšta sposobnost lica da se bez ometanja od strane države pridruže udruženjima radi postizanja različitih ciljeva".

Prema strazburskoj praksi "udruživanje" pretpostavlja dobrovoljnu organizaciju sa zajedničkim ciljem. Međutim, takva organizacija nije u samom odnosu između uposlenih i poslodavaca, jer je taj odnos zasnovan na ugovornoj vezi zaposlenog i poslodavca. Ipak, ovo ne treba miješati s "pravom na ustanovljenje i

pridruživanje sindikatima koje je jedan aspekt šireg prava na slobodu udruživanja".

POJAM "UDRUŽENJA"

"Udruženje" je oblik dobrovoljnog udruživanja od strane nekoliko fizickih i/ili pravnih lica na određen period vremena u jednu institucionalnu strukturu radi zajedničkih ciljeva.

Profesionalna organizacija koju uspostavlja vlast i koja se rukovodi i djeluje prema posebnom zakonu, čija je namjera ne samo da zaštiti interese članova, već i određene javne interese, nije "udruženje" u smislu čl. 11. Evropske konvencije.

S ovim u vezi interesantan je slučaj FRAMI. FRAMI je obavljao određene funkcije koje su služile ne samo njegovim članovima već i široj javnosti. Cilj FRAMI je bio da zaštiti profesionalne interese svojih članova, promovisanje solidarnosti među profesionalnim taksi vozačima, da utvrđuje, pregovara i iznosi zahtjeve koji su vezani za radne sate, plate i druge beneficije članova, da traži ograničavanje broja taksi vozača i da zastupa svoje članove pred javnim vlastima. Međutim, uloga nadzora u primjeni važećih propisa u odnosnoj oblasti bila je povjerena drugoj ustanovi (komitetu) koji je imao vlast da izdaje dozvole, odlučuje o suspenziji i opozivu. Zato je sud FRAMI smatrao organizaciju osnovanu po privatnom zakonu odnosno "udruženjem" u smislu čl. 11. Evropske konvencije.

ŠTA JE "PROFESIONALNO UDRUŽENJE" ?

Profesionalna asocijacija je oblik udruživanja koji "podržava etiku i disciplinu u okviru profesije i brani interese svojih članova u sporovima izvan organizacije".

OBAVEZNOST CLANSTVA U POSLOVNIM UDRUŽENJIMA

U predmetu koji se odnosi na obavezno članstvo u holandskoj državnoj poljoprivrednoj organizaciji, konstatovano je da ova organizacija predstavlja "dio razrađenog sistema efikasnog organizovanja ekonomskog života zemlje", i da sporni sistem organizacije nije u suprotnosti s čl. 11. Evropske konvencije, odnosno obavezno članstvo nije dovedeno u pitanje.

Obavezno članstvo holandskih mljekarskih firmi u sistemu zdravstvene zaštite je prihvaćeno bez ikakve dodatne argumentacije.

U osnovi, ne dovodi se u pitanje obavezno članstvo u javnim udruženjima, za razliku od članstva u privatnim poslovnim udruženjima. No, ovo razlikovanje u praksi nije jednostavno.

PRAVO NA NEPRIDRUŽIVANJE (NEGATIVNO PRAVO NA UDRUŽIVANJE)

Strazburska praksa po ovom pitanju je evoluirala i uopšteno se može konstatovati da cl. 11. štiti slobodu nepridruživanja sindikatu i udruženju.

Pravo na nepridruživanje je prvobitno predstavljalo zaštitu protiv obaveznog članstva, posebno u sindikatima. U sudskoj praksi je potvrđena sloboda samostalnog odlučivanja kojim sindikatima se može priključiti, ili pravo na uspostavljanje sopstvenog sindikata odnosno pravo na nepridruživanje. Ovakva stanovišta suda su u osnovi proširena i na članstvo u profesionalnim organizacijama. U jednom predmetu žalitelj je snosio rizik da izgubi dozvolu za taksiranje zato što nije bio spreman da postane član udruženja na osnovu privatnog zakona, jer se nije slagao s politikom udruženja koja je podržavala ograničavanje broja taksi vozaca i na taj način i pristup tom pozivu. Sud je pružio zaštitu žalitelju smatrajući da je cl. 11. Konvencije prekršen.

Primjenljivost prava na nepridruživanje je vrlo značajno kod poslovnih odnosno profesionalnih asocijacija. Ovo zadire u suštinska pitanja slobode udruživanja. Ako fizička i/ili pravna lica žele da se pridružuju novim udruženjima, pravo na osnivanje novog udruženja predstavlja nužan uslov za ostvarivanje slobode udruživanja.

* * * * *

19. PRILOZI ZA OSNIVANJE I REGISTRACIJU UDRUŽENJA

Prilog broj 1.

ZAPISNIK*

Osnivacki odbor udruženja _____ (naziv) u sastavu _____ (imena članova osnivackog odbora), svi iz _____ (mjesto), sazvaio je osnivacku skupštinu na dan _____ (datum) u _____ (mjesto), s pocetkom u _____ casova.

Skupština je održana u prostorijama _____, _____ (adresa), _____ (mjesto).

Prisutni su se jednoglasno saglasili da skupštinom rukovodi osnivački odbor u ve navedenom sastavu.

Skupština je usvojila slijedeci dnevni red:

- ?? Uvodna rijec _____ (ime).
- ?? Ciljevi i djelatnost udruženja.
- ?? Nacrt odluke o osnivanju udruženja i nacrt statuta udruženja, diskusija i usvajanje.
- ?? Usvajanje odluka o izboru upravnog odbora i lica ovlaštenog za zastupanje udruženja.

Uvodni govor je održao _____ (ime).

Potom je _____ (ime) izložio ciljeve i djelatnost udruženja, a _____ (ime) je upoznao prisutne sa osnovnim elementima buduceg statuta udruženja, koji je u kracoj raspravi djelimicno izmjenjen i dopunjen.

Pošto je osnivackoj skupštini prisustvovalo ukupno _____ lica, od kojih je _____ prihvatilo statut, skupština je donijela odluku o osnivanju udruženja.

Konstatuje se da je osnovano udruženje pod nazivom _____, sa sjedištem u _____.

Skupština je potom izabrala predsjednika skupštine, zamjenika predsjednika skupštine, te predsjednika, zamjenika predsjednika i članove upravnog odbora, i to:

Predsjednik skupštine _____ (ime).
Zamjenik predsjednika skupštine _____.
Predsjednik upravnog odbora _____.
Zamjenik predsjednika upravnog odbora _____,
Clanovi upravnog odbora _____.

U ime udru`enja ovlašten je _____ (ime) da podnese prijavu i prateću dokumentaciju za registraciju udru`enja kod nadležnog organa. (Ova aktivnost nije potrebna ako su osnivači odlučili da ne vrše sudsku registraciju udru`enja).

Za privremeno sjedište udruženja određene su prostorije u ulici _____ u _____ (mjesto).
Skupština je zaključena u _____ časova.

Zapisnicar

(ime i potpis)

Predsjedavajući

(ime i potpis)

Ovjeraci zapisnika

(ime i potpis)

(ime i potpis)

*Napomena: zapisnik nije potrebno prilagati prilikom podnošenja zahtjeva za registraciju udru`enja.

Prilog broj 2.

U skladu sa odredbama članova 10. i 11. Zakona o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/2001) na osnivačkoj skupštini održanoj dana _____, u _____ donijeta je

ODLUKA O OSNIVANJU UDRUŽENJA _____

Osnivaci

Član 1.

Osnivaci _____ (naziv udruženja) su slijedeća lica:

Redni broj	Licno ime ili naziv osnivaca (puni i skraćeni)	Mjesto prebivalištā ili sjedišta	Adresa	Jedinstveni matični broj građana (za osnivače koji su fizička lica)*
1.	-	-	-	-
2.	-	-	-	-
3.	-	-	-	-

...

*Jedinstveni matični broj građana je potreban samo ako su osnivači državljani Bosne i Hercegovine.

Naziv, sjedište i adresa

Član 2.

Naziv udruženja je _____.
Sjedište udruženja je u _____ (mjesto).
Adresa udruženja je _____ (ulica i broj).

Osnovni ciljevi

Clan 3.

Ciljevi udruženja_____ su poslovno povezivanje, edukacija i razmjena informacija preduze}a i preduzetnika (poduzetnika) koji obavljaju grafi~ku djelatnost.

Trajanje

Clan 4.

Udruženje se osniva na neodređeno vrijeme.

Lice ovlašćeno na zastupanje i registraciju

Clan 5.

Lice ovlašćeno za zastupanje udru`enja je _____(ime). Imenovani je ovla{ten podnijeti prijavu s dokumentacijom i izvr{iti druge radnje potrebne za registraciju udru`enja kod nadle`nog organa.

Zavr{na odredba

Clan 6.

Osniva~i su saglasni sa sadr`inom ove odluke {to potvr|uju svojim potpisima.

U _____ (mjesto)
_____ (datum)

Predsjedavajući osnivačke skupštine:
(ime i potpis)

Osnivaci

Svojeručni potpis

- 1.
- 2.
- 3.

... (itd. ako je broj osniva~a ve}i od tri).

U skladu sa odredbama članova 10. i 12. Zakona o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/2001) osnovna skupština udruženja _____ (naziv), na sjednici održanoj _____ (datum) u _____ (mjesto), usvojila je

STATUT
UDRUŽENJA _____

Naziv i sjedište

Član 1.

Naziv udruženja je: _____.
Udruženje ima sjedište u _____, na adresi _____.
Skraćeni naziv udruženje je: _____.

Ciljevi

Član 2.

Udruženje građana _____ je nestranačko, nevladino i neprofitno udruženje čiji je cilj poslovno povezivanje, edukacija, razmjena informacija i unapređenje poslovnog kodeksa preduzeća i preduzetnika (poduzetnika) koji obavljaju građevinsku djelatnost.

Djelatnost

Član 3.

Radi ostvarivanja svojih ciljeva udruženje naročito:

- ?? Povezuje svoje članove međusobno, kao i sa drugim preduzećima i/ili preduzetnicima (poduzetnicima) koji obavljaju istu ili sličnu djelatnost;
- ?? organizuje, samostalno ili u zajedno sa drugim organizacijama, stručne skupove, savjetovanja, seminare i druge oblike stručnog obrazovanja u cilju unapređenja građevinske djelatnosti;

- ?? objavljuje publikacije koje su od koristi za ciljnu grupu udruženja;
- ?? učestvuje u pripremanju poslovnog kodeksa i unapređuje poslovni moral među svojim članovima, kao i u građanskoj djelatnosti u cjelini;
- ?? saraduje sa univerzitetima, institutima, stručnim udruženjima i drugim organizacijama u zemlji i inostranstvu koje se bave istom ili sličnom djelatnošću.

Područje djelovanja

Član 4.

Udruženje svoju djelatnost vrši na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Prijem i isključenje članova

Član 5.

Član udruženja može biti svako lice koje je na bilo koji način povezano s obavljanjem građanske ili slične djelatnosti ukoliko prihvata ciljeve udruženja i statut, a na osnovu preporuke jednog od članova.

Odluku o prijemu u članstvo donosi skupština udruženja.

Članstvo se stiče potpisivanjem pristupnice.

Član može dobrovoljno istupiti iz članstva davanjem pismene izjave o istupanju.

Članstvo u udruženju prestaje dužom neaktivnošću člana, za koju ne postoji opravdan razlog ili teškim kršenjem statuta udruženja.

Odluku o prestanku članstva donosi skupština, na prijedlog upravnog odbora i nakon što pruži mogućnost članu da da svoju izjavu neposredno ili preko ovlaštenog predstavnika.

Prava i obaveze članova

Član 6.

Član ima pravo da:

- ?? ravnopravno sa drugim članovima učestvuje u ostvarivanju ciljeva udruženja;
- ?? neposredno učestvuje u odlučivanju na skupštini, kao i preko organa udruženja;
- ?? bira i bude biran u organe udruženja;
- ?? bude blagovremeno i potpuno informisan o radu i aktivnostima udruženja.

Član je obavezan da:

- ?? aktivno doprinosi ostvarivanju ciljeva udruženja;
- ?? učestvuje, u skladu sa interesovanjem, u aktivnostima udruženja;
- ?? plaća članarinu, ukoliko je takva obaveza propisana u statutu ili drugim aktu unutrašnje organizacije;
- ?? obavlja druge poslove koje mu povjeri upravni odbor u vezi sa ostvarivanjem statutarne ciljeva udruženja.

^lan 7.

Udruženje može imati posebne članove, koji su posebno zaslužni za razvoj udruženja.

Organi

Clan 8*.

Organi udruženja su skupština i upravni odbor.

*Napomena: Prema odredbama Zakona, udruženje nije obavezno da imenuje upravni odbor. Umjesto upravnog odbora, udruženje može imenovati jedno lice koje će zastupati udruženje u pravnom prometu (predsjednik, direktor, itd). U tom slučaju, odredbe ovog statuta o upravnom odboru shodno se primenjuju na tako imenovano lice.

Skupština

Clan 9.

Skupštinu udruženja čine svi njegovi članovi.
 Skupština se redovno sastaje jednom godišnje.
 Vanredna sjednica skupštine može se zakazati na obrazloženi prijedlog upravnog odbora, kao i na pismenu inicijativu najmanje jedne trećine članstva.

^lan 10.

Skupština udruženja ima nadležnost da:

- ?? donosi plan i program rada;
- ?? usvaja statut, kao i izmjene i dopune statuta;
- ?? razmatra i usvaja, najmanje jednom godišnje, izvještaj o radu upravnog odbora;

- ?? razmatra i usvaja finansijski plan i finansijski izveštaj o radu udru`enja;
- ?? bira i razrešava članove upravnog odbora;
- ?? proglašava po~asne ~lanove;
- ?? odlu~uje o pripajanju, razdvajanju, transformaciji, raspu{tanju i prestanku rada, kao i o drugim statusnim promjenama udru`enja;
- ?? odlucuje o raspodijeli imovine udruženja, za slu~aj njegovog prestanka;
- ?? donosi druge akte ako je to regulisano statutom;
- ?? odlu~uje o svim drugim pitanjima koja nisu u nadle`nosti drugih organa udru`enja.

^lan 11.

Skupština punovažno odlucuje ako je prisutna najmanje jedna polovina clanstva. Skupština odlucuje vecinom glasova prisutnih clanova.

Za odluku o izmenama i dopunama statuta i dobrovoljnom prestanku rada udru`enja neophodna je dvotrecinska vecina prisutnih clanova.

U slu~aju potrebe ~lanovi skupštine mogu glasati i u odsustvu (faksom, e-mailom, telegramom).

Upravni odbor

Clan 12.

Upravni odbor je izvršni organ koji se stara o sprovođenju ciljeva udruženja, koji su utvrđeni ovim statutom i odlukama skupštine.

Upravni odbor ima tri člana, koje bira i opoziva skupština.*

^lan upravnog odbora ne mora istovremeno biti i ~lan udru`enja.

Upravni odbor iz reda svojih članova bira predsjednika i zamjenika predsjednika.

Zamjenik predsjednika upravnog odbora, u slu~aju odsustva predsjednika, zamjenjuje predsjednika.

Mandat članova upravnog odbora je cetiri godine i mogu se ponovo birati na istu funkciju.

*Napomena: U slu~aju udru`enja sa brojnijim ~lanstvom preporu~uje se upravni odbor sa pet ili vi{e ~lanova.

Clan 13.

Upravni odbor ima nadležnost da:

- ?? priprema sjednice skupštine;
- ?? rukovodi radom udruženja između dvije sjednice skupštine i donosi odluke radi ostvarivanja ciljeva udruženja;
- ?? provodi politiku, zaključke i druge odluke koje je donijela skupština;
- ?? organizuje redovno obavljanje djelatnosti udruženja;
- ?? povjerava posebne poslove pojedinim članovima;
- ?? raspolaže imovinom udruženja i donosi finansijske odluke;
- ?? odlučuje o pokretanju postupka za izmjene i dopune statuta i drugih akata; sopstvenom inicijativom ili na predlog najmanje trećine članova udruženja, i priprema prijedlog izmjena i dopuna koji podnosi skupštini na usvajanje;
- ?? podnosi godišnji ili periodični izvještaj o svome radu skupštini na usvajanje;
- ?? odlučuje o drugim pitanjima koja nisu u izricitoj nadležnosti skupštine ili drugog organa, u skladu sa statutom.

Upravni odbor punovažno odlučuje ako je prisutno najmanje jedna polovina članova, a odluke donosi većinom glasova prisutnih članova.

Sukob interesa

Clan 14.

Član upravnog odbora ne može glasati o stvarima u kojima njegovi imovinski interesi, interesi njegovog bratca ili njegovog srodnika do trećeg stepena mogu biti u suprotnosti sa interesima udruženja, niti u stvarima koje se odnose na pravno lice koje je pod kontrolom doticnog člana, ili u kojem on ima imovinski interes.

Pravni poslovi iz prethodnog stava moraju se zaključiti po tržišnoj vrijednosti, ili pod uslovima koji su najpovoljniji po udruženje.

Sredstva

Clan 15.

Udruženje pribavlja sredstva od članarine, donacija, konkurisanjem projektima kod državnih organa ili fondacija i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Ukupna visina kapitala* udruženja je _____, sa sledećom strukturom:

- ?? novčana sredstva u iznosu od _____ KM.
?? oprema prema popisu na posebnom listu u iznosu od _____ KM.
?? nepokretnosti sa sledećim zemljičnim podacima _____
u iznosu od _____ KM.

*Napomena: Zakon ne određuje minimalnu visinu osnivačkog uloga za osnivanje udruženja.

Član 16.

Skupština je organ koji nadzire zakonito korišćenje sredstava udruženja.

Član 17.

Udruženje vodi poslovne knjige, u skladu sa zakonom.

Planiranje

Član 18.

Pored godišnjeg finansijskog plana udruženje može imati i plan namicanja sredstava potrebnih za ostvarivanje statutarnih ciljeva.

Član 19.

Udruženje može imati strateški plan koji se donosi za period od najmanje pet godina.

Član 20.

Planove iz čl. 18. i 19. statuta udruženja donosi upravni odbor.

Pечат i znak

Član 21.

Udruženje ima svoj pečat i štambilj.
Pečat udruženja je okruglog oblika na kojem piše: _____, na sva tri slušena jezika u BiH.
Štambilj udruženja je pravougaonog oblika i sadrži naziv udruženja, oznaku za djelovodni broj i oznaku za datum.

Član 22.

Udruženje ima svoj znak.
Odlukom skupštine utvrđuje se izgled i sadržina znaka udruženja.

Zastupanje i predstavljanje

^lan 23.

Predsjednik upravnog odbora zastupa udruženje u pravnom prometu s trećim licima.

Predsjednik upravnog odbora predstavlja udruženje u javnosti.

Izještavanje i javnost rada

Clan 24.

Upravni odbor se stara o redovnom obavještanju članstva i javnosti o radu i aktivnostima udruženja, neposredno ili putem internih publikacija, putem saopštenja za javnost ili na drugi pogodan način.

Saradnja

Clan 25.

Radi ostvarenja svojih ciljeva, udruženje uspostavlja kontakte i saraduje sa drugim stručnim, naučnim, obrazovnim i sličnim udruženjima i organizacijama u zemlji i inostranstvu.

Udruženje može pristupiti drugim domaćim, stranim ili međunarodnim udruženjima ili asocijacijama udruženja, koja obavljaju istu ili sličnu statutarnu djelatnost, o čemu odluku donosi skupština.

^lan 26.

Udruženje može, zajedno sa drugim domaćim, stranim ili međunarodnim udruženjem ili kakvim sličnim organizacionim oblikom zajednički obavljati statutarnu aktivnost putem zajedničkog projekta ili na drugi pogodan način.

Odluku o saradnji iz prethodnog stava donosi upravni odbor, osim ako ovakva saradnja nije već predviđena strateškim ili godišnjim planom, odnosno drugim aktom udruženja.

Spajanje, razdvajanje i transformacija

^lan 27.

Udruženje se može pripojiti drugom udruženju.

Drugo udruženje se može pripojiti udruženju.

Udru`enje mo`e izvr{iti spajanje s drugim udru`enjem tako da takvim spajanjem nastane novo udru`enje.

Udru`enje se mo`e transformisati u fondaciju, u skladu sa zakonom.

Odluku o transformaciji udru`enja iz ovog ~lana donosi skup{tina dvotre}inskom ve}inom ~lanova, na prijedlog upravnog odbora.

^lan 28.

Udru`enje mo`e osnovati podru`nicu ili kancelariju izvan svoga sjedi{ta, radi promocije statutarnih ciljeva.

Prestanak rada i sudbina imovine

Clan 29.

Kada prestanu uslovi za ostvarivanje ciljeva udru`enja udru`enje prestaje sa radom odlukom skup{tine.

O prestanku rada udru`enja mo`e odlu~iti skup{tina iz drugih razloga (raspu{tanje i sl.).

U slucaju prestanka rada, imovina udru`enja dodijelice se drugom udru`enju koje obavlja istu ili slicnu statutarnu djelatnost, u skladu sa odlukom skup{tine.

Op{ti akti

^lan 30.

Udru`enje mo`e imati i druge op{te akte koje donosi, mijenja i dopunjuje upravni odbor ve}inom ukupnog broja svojih ~lanova, ukoliko za njihovo dono{enje nije nadle`na skup{tina udru`enja.

Izmjene i dopune statuta

^lan 31.

Upravni odbor ili najmanje tre}ina ~lanova udru`enja mo`e pokrenuti postupak za izmjene i dopune statuta.

Prijedlog izmjena i dopuna statuta utvr|uje upravni odbor, najmanje trideset dana prije odr`avanja skup{tine na kojoj statut treba biti usvajan.

Izmjene i dopune statuta usvaja skup{tina dvotre}inskom ve}inom prisutnih ~lanova.

Prelazne i završne odredbe

Član 32.

Sa sadržinom ovog statuta upoznati su osnivači na osnivačkoj skupštini kada su ga i usvojili, koji dan se smatra danom njegovog stupanja na snagu.

Ovaj statut će se objaviti na oglasnoj tabli udruženja u sjedištu udruženja, od kada se i primjenjuje.

U _____ (mjesto)
Datum _____

Predsjedavajući Osnivačke skupštine

(ime i potpis)

*Napomena: Prema odredbi čl. 11. pomenutog Pravilnika o načinu vođenja registra udruženja i fondacija Bosne i Hercegovine i stranih i međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija Statut udruženja ovjerava Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija.

Prilog broj 4.

U ovom dijelu se daju obrasci potrebni prilikom registracije udruženja u formi koja je propisana Pravilnikom o načinu vođenja registra udruženja i fondacija Bosne i Hercegovine i stranih i međunarodnih udruženja i fondacija i drugih neprofitnih organizacija (objavljen u "Službenom glasniku BiH" br. 09/2002).

Radi se o ukupno pet propisanih obrazaca i to:

- ?? Zahtjevu za upis u registar udruženja i fondacija (Obrazac br: Z-I-1);
- ?? Podacima o ciljevima odnosno djelatnosti udruženja ili fondacije (Obrazac br: Z-I-2);
- ?? Popisu članova upravnog odbora udruženja ili fondacije (Obrazac br: Z-I-3);
- ?? Popisu lica ovlaštenih za zastupanje udruženja ili fondacije (Obrazac br: Z-I-4) i
- ?? Podacima o strukturi kapitala udruženja ili fondacije (Obrazac br: Z-I-5).

Nabrojani obrasci daju se u prilogu u integralnom tekstu.

Obrazac br: Z-I-1

Zahtjev za upis u registar udru`enja i fondacija
(obrazac je na posebnom listu)

Obrazac br: Z-I-2

Podacima o ciljevima odnosno djelatnosti udru`enja ili fondacije
(obrazac je na posebnom listu)

Obrazac br: Z-I-3

Popisu članova upravnog odbora udruženja ili fondacije
(obrazac je na posebnom listu)

Obrazac br: Z-I-4

Popisu lica ovlaštenih za zastupanje udruženja ili fondacije
(obrazac je na posebnom listu)

Obrazac br: Z-I-5

Podacima o strukturi kapitala udru`enja ili fondacije
(obrazac je na posebnom listu)

UDRUŽENJE _____
(adresa) _____

PEČATOREZNICA

PREDMET: Zahtjev za izradu pečata.-

Udruženje _____ je registrovano riješenjem br. _____ od _____ godine, od strane Ministarstva civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine.

Zbog obavljanja statutarne djelatnosti udruženja, molimo da nam izradite pečat udruženja.

Pečat treba da bude okruglog oblika, promjera _____ mm i na njemu treba da piše: _____, na sva tri službena jezika u Bosni i Hercegovini (bošnjačkom, srpskom i hrvatskom).

U prilogu vam dostavljamo ovjerenu kopiju rješenja o registraciji našeg udruženja.

S poštovanjem,

U _____
Datum _____

(potpis ovlaštenog lica)